

Inštitút rusistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove
Témy rigorózných prác na akademický rok 2024/2025

Študijný program: Učiteľstvo ruského jazyka a literatúry – získaný titul PaedDr.

Garant/garantka, resp. predseda/predsedička rigoróznej komisie: doc. PhDr. Darina Antoňáková, CSc.

Konzultantka: **doc. PhDr. Darina Antoňáková, CSc.**

1. Využitie tém a textov preberaného učiva na obohatenie slovnej zásoby, upevnenie morfológie a zdokonalenie syntaxe v konkrétnom ročníku štúdia na strednej alebo základnej škole

Autor(ka) práce svoju pozornosť sústreďí na komplexné možnosti využitia východiskových článkov a tém preberaného učiva s cieľom obohatenia slovnej zásoby, upevnenia morfológie, syntaxe a zvýšenia komunikačných zručností v písomnej i ústnej podobe. Súčasťou práce budú aj ukážky a analýzy niekoľkých vyučovacích hodín podľa vlastného výberu autora/ autorky, zamerané na konkrétny cieľ (slovná zásoba, upevnenie gramatiky, písomný prejav a pod.). V rámci praktickej časti riešenej problematiky navrhujeme podrobné rozpracovanie 6 vyučovacích hodín (3 – písomný prejav, 3 – ústny prejav), ktoré budú zamerané na konkrétne javy a budú súvisieť s témou preberaného učiva.

Konzultantka: **doc. PhDr. Darina Antoňáková, CSc.**

2. Vlastné mená topografických objektov ako spôsob zvyšovania vedomostí o danej krajine a formovania jazykovej a rečovej kompetencie na hodinách ruského jazyka

Cieľom práce bude poukázať na možnosti využitia rôznych druhov toponým vo vyučovacom procese na hodinách ruského jazyka v základných alebo stredných školách. Autor/ka sa sústreďí na prezentáciu daného toponymu, poukáže na jeho význam v súčasnosti a na úlohu, ktorú zohral v dejinách národa a formovania jeho kultúry a štátnosti. Výber toponým závisí od preberaného učiva na jednotlivých stupňoch škôl. Autor musí preukázať prepájanie teoretických vedomostí s možnosťami ich aplikácie na hodinách ruského jazyka v rámci preberaného učiva v súlade s učebnými osnovami a plánom práce. Súčasťou práce bude podrobné rozpracovanie šiestich vyučovacích hodín, v ktorých autor prezentuje možnosti využitia vybraných toponým v súlade s preberaným učivom (rozšírenie slovnej zásoby, rozvoj reči, precvičovanie gramatiky, pamäti a pod.). Predpokladáme, že reč môže ísť predovšetkým o horách, pohoriach, riekach RF.

Konzultant: **prof. PhDr. Ľubomír Guzi, PhD.**

1. Predložky v ruskom jazyku v porovnaní so slovenčinou v procese ich osvojovania si na slovenských základných školách

V práci sa autor zameria na miesto predložiek v systéme ruského a slovenského jazyka na druhom stupni základných škôl v podmienkach vyučovania v súčasnej slovenskej základnej škole. Uvedie charakteristiku tohto neplnovýznamového slovného druhu v ruštine a slovenčine, metodiku jej vyučovania na súčasnej základnej škole. Analyzuje vzťah pádu k predložkám a následne k predložkovým väzbám so slovesom hlavne u neodvođených, jednoduchých predložiek, ktoré sa vyučujú na ZŠ. V praktickej časti sa autor práce sústreďí na osobitosti vyučovania predložiek, ich zvládnutie žiakmi základnej školy, mieru interferencie

pri osvojovaní si predložiek a predložkových väzieb, overenie si používaných metód ich vyučovania v praxi.

Konzultant: **prof. PhDr. Ľubomír Guzi, PhD.**

2. Predložky v ruskom jazyku v porovnaní so slovenčinou v procese ich osvojovania si na slovenských stredných školách

Autor sa v práci zameria na miesto predložiek v systéme ruského a slovenského jazyka na stredných školách v podmienkach vyučovania ruského jazyka na súčasnej strednej škole. Uvedie charakteristiku tohto neplnovýznamového slovného druhu v ruštine a slovenčine, metodiku jej vyučovania na súčasnej strednej škole. Analyzuje vzťah pádu k predložkám a následne k predložkovým väzbám so slovesom u neodvođených a odvođených predložiek, ktoré sa vyučujú na stredných školách a sú uvedené v učebniciach ruského jazyka. V praktickej časti sa autor práce sústreďí na osobitosti vyučovania predložiek, ich zvládnutie študentmi strednej školy, mieru interferencie pri osvojovaní si predložiek a predložkových väzieb, overenie si používaných metód ich vyučovania v praxi. Dôraz sa kladie na fonetické osobitosti vokalizovaných predložiek (napríklad, presun prízvuku na predložku a pod.), osobitosti niektorých zložených, druhotných predložiek (napríklad, *nariadu s*, *v sviazi s*, *vbliziot*), slovesné predložkové väzby typu *blagodaria*+ datív, *nesmotria na* + akuzatív a pod.

Konzultantka: **doc. Mgr. Anna Petriková, PhD.**

Toponymum Sibír a jeho aplikácia na hodinách ruského jazyka

Práca sa týka analýzy lexikálnej jednotky *Sibír*, ktorá je významným geografickým objektom Ruska a vyskytuje sa nie len v textoch rôznych žánrov, napríklad v piesňach (*Увезу тебя я в тундру, По диким степям Забайкалья*), v poézii (А.С. Пушкин. *Во глубине сибирских руд...*), próze (А. Солженицын. *Один день Ивана Денисовича*, архипелаг *Гулаг*), ale aj v maliarskych dielach mnohých ruských umelcov (Суриков В.И. *Сибирский пейзаж*) atď. Práca predpokladá aplikačný rozmer, ktorý sa týka využitia vo vyučovaní potenciálu toponyma *Sibír*. Téma je určená pre učiteľov stredných a vysokých škôl.

Literatúra:

Азимов Э.Г., Щукин А.Н.: Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). М.: ИКАР, 2009. 448 с.

Верецагин Е.М., Костомаров В.Г.: Язык и культура. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. 3-е изд. М.: Русский язык, 1983; 4-е изд., М.: Русский язык, 1990.

Kesselová, J.: Lingvo-didaktické východiská tvorby učebných osnov zo slovenského jazyka pre 2. – 4. ročník základnej školy. In: Inovácie vo vyučovaní jazyka a literatúry. Prešov: Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2008. Dostupné na: https://www.unipo.sk/public/media/20164/inovacie_vo_vyucovani_jazyka_a_literatury.pdf
Majtán, M.: Z lexiky slovenskej toponymie. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 1996. 191s

Sičáková, Ľ.: Mimoslovenská stránka vlastných mien a edukačný proces. In: Inovácie vo vyučovaní jazyka a literatúry. Prešov: Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2008. Dostupné na:

https://www.unipo.sk/public/media/20164/inovacie_vo_vyucovani_jazyka_a_literatury.pdf
Turek, I.: Kľúčové kompetencie. Úvod do problematiky. Banská Bystrica: Metodicko-pedagogické centrum 2003. 32 s.

Konzultantka: **doc. Mgr. Anna Petriková, PhD.**

Využitie interaktívnych multimediálnych prostriedkov vo vyučovaní ruského jazyka

V práci je potrebné sústrediť pozornosť na využitie multimediálnych didaktických prostriedkov vo vyučovaní cudzieho jazyka. Cieľ práce spočíva v zistení miery využitia v školskej praxi materiálnych a nemateriálnych didaktických prostriedkov, je potrebné zistiť ktoré z prostriedkov učitelia používajú častejšie, aké sú problémy s technickým vybavením škôl, aké sú výhody a nevýhody používania interaktívnej tabule učiteľmi základných, stredných škôl. Hlavnou metódou výskumu je dotazník.

Konzultantka: doc. Mgr. Anna Petriková, PhD.

Rozvíjanie jazykovej kompetencie žiakov základných (stredných) škôl prostredníctvom využitia autentických materiálov

Cieľom výskumu je vytvoriť a implementovať model formovania jazykovej kompetencie u žiakov, vypracovať súbor cvičení, zistiť jeho účinnosť v procese aplikácie v praxi; uskutočniť experiment zameraný na implementácii modelu do vzdelávacieho procesu s cieľom overiť produktivitu vypracovaných cvičení.

Literatúra:

Азимов Э.Г., Щукин А.Н.:Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). М.: ИКАР, 2009.448 с.

Kesselová, J.: Lingvo-didaktické východiská tvorby učebných osnov zo slovenského jazyka pre 2. – 4. ročník základnej školy. In: Inovácie vo vyučovaní jazyka a literatúry. Prešov: Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2008. Dostupné na:

https://www.unipo.sk/public/media/20164/inovacie_vo_vyucovani_jazyka_a_literatury.pdf

Turek, I. : Klúčové kompetencie. Úvod do problematiky. Banská Bystrica: Metodicko-pedagogické centrum 2003. 32 s.

Konzultant: doc. Mgr. Martin Blaho, PhD.

Jednočlenné vety v ruštine - štruktúra, klasifikácia a komparácia so slovenskými ekvivalentmi v procese výučby ruského jazyka ako cudzieho

Anotácia: Rigorózna práca bude reflektovať aktuálny stav výskumu v oblasti ruskej syntaxe z hľadiska postavenia a klasifikácie viet s vetným základom v ruskom jazyku s dôrazom na porovnávací aspekt so slovenčinou. Súčasťou práce budú praktické cvičenia venované posilneniu kompetencií študentov stredných škôl v oblasti ruskej syntaxe so zameraním na jednočlenné vety, vrátane ich subvariantov. Práca bude obsahovať aj dotazníkovú zložku, v rámci ktorej sa navrhované cvičenia overia v praxi.

Študijný program: Ruské štúdiá

Konzultant: **prof. PhDr. Ľubomír Guzi, PhD.**

1. Problematika menného skloňovania v ruskom jazyku

Skloňovanie a gramatická kategória pádu patrí pri menných slovných druhoch k ústredným charakteristikám. V ruskom jazyku dominuje prísne štrukturálny prístup, pri ktorom zohráva hlavnú úlohu charakteristika daného mena podľa charakteru koncovkej spoluhlásky slovotvorného základu. V práci by sa mali zohľadňovať klasické pohľady na klasifikáciu a podstatu skloňovania v ruskom jazyku, porovnávajúc klasické teórie (V. M. Markov, V. V. Vinogradov, A. V. Isačenko) so súčasnými prístupmi (napr. koncepcia A. A. Zalizňaka)

2. Sémantika a používanie slovies nedokonavého vidu v ruštine

Nedokonavý vid disponuje širokou sémantickou škálou a vyjadruje niekoľko základných významov (neurčitý dlhý dej, neohraničený mnohoročný dej, dej so všeobecne faktickou platnosťou), ktoré sú spojené s pojmom synchrónneho referenčného bodu (dej ako postupne sa rozvíjajúci). Práca by mala popísať podobné javy a ich používanie v špecifických a pre nedokonavý dej charakteristických finitných tvaroch prítomného, zloženého budúceho času, ako aj prítomného času.

3. Sémantika a používanie slovies dokonavého vidu v ruštine

Kategória slovesného vidu je označovaná za arénu, v ktorej vzájomne zápasia čisto gramatické kategórie slovesa s lexikálnymi. Vo vzájomnej opozícii príznakovosti sa do popredia kladie dokonavý vid. Témou je sémantická a gramatická invariantnosť slovesného vidu a jeho používaniu v praktickej reči.

4. Protisovietske a iné nápisy z roku 1968 a ich lingvokulturologická analýza

Práca sa zaoberá svojráznou skupinou prameňov k spoločenskému chápaniu prevratných udalostí z roku 1968, resp. 1969. Ide o analýzu nápisov a hesiel, napísaných na uliciach, múroch, ohradách, domoch, továrenských komínoch, výkladných skriniach, pomníkoch, v dennej tlači i na vojenskej technike, zachytenej na dobových fotografiách. Analýza týchto malých slovných útvarov poodhaľuje slovesné vyjadrenie nálad a názorov obyvateľstva prostredníctvom jazykových foriem.

5. Lingvokulturologická analýza „tzv. divokých 90. rokov“ na Slovensku a v Rusku.

Cieľom práce je postihnúť hlavných línií vývoja zmieneného obdobia na Slovensku a v Rusku, a to ako v jednotlivých skúmaných krajinách, tak aj vo vzájomnej komparácii. V práci by mali byť vytvorené hlavné vývojové tendencie ako v politicko-ekonomickom, tak aj kultúrno spoločenskom kontexte, vzhľadom na podmienky takzvaného postsocialistického priestoru. Osobitne by mali byť analyzované zmeny v jazykovej oblasti, mediálnom priestore a širšom kultúrnom diapazóne, týkajúcom sa hlavne oblastí majúcich vplyv na vyučovanie ruského jazyka – literatúra, film, divadlo a pod.

Konzultant: **prof. PhDr. Jozef Sipko, PhD.**

Fragmenty jazykového obrazu Ruska na Slovensku

Výskum sa sústreďuje na prezentáciu jednotlivých aspektov Ruska na Slovensku. Môže ísť o prezentáciu ruskej literatúry, ruskej kultúry, ruskej histórie, ruského športu a analogických ruských hodnôt. Ústredným predmetom výskumu sú v prvom rade slovenské médiá. Môžu však byť aj diela slovenskej historickej spisby, slovenskej literatúry a pod. Ide o všeobecnú

tému. Na jej základe sa môže vytvoriť a špecifikovať viacero ďalších. Napríklad, súčasná ruská politika a jej lingvokultúrne zobrazenie v slovenských médiách.

Konzultantka: **doc. Mgr. Nikoleta Mertová, PhD.**

1. Téma rigorózne práce: Jazyková osobnosť v kontexte politického diskurzu (analýza vybraných lingvopersonologických konštruktov na materiáli ruského a slovenského politického diskurzu)

Anotácia: Práca prezentuje analýzy vybraných politických persón, dejateľov politického diskurzu v ruskom, prípadne sovietskom alebo slovenskom politickom diskurze a demonštruje komunikačné stereotypy s celospoločenským dosahom. Konkrétnu jazykovú (a súčasne politickú) osobnosť si študent dohodne na konzultácii so školiteľkou. Práca vychádza z platnej metodologickej bázy teórie jazykovej osobnosti (lingvopersonológie).

Konzultantka: **doc. Mgr. Nikoleta Mertová, PhD.**

2. Téma rigorózne práce: Neologizmy súčasného ruského jazyka (register COVID 19; ekonomická alebo energetická kríza)

Neologizmy ako vždy aktuálny fenomén súčasného jazyka. Práca má byť zameraná na výskum tých pomenovaní v ruskom jazyku, ktoré ako nové pomenovania buď nových javov, resemantizované pomenovania či neofrazémy odrážajú jeho aktuálny stav.

Práca sa riadi nasledujúcimi východiskami:

- Zdroje neologizmov: médiá elektronické (publicistika), sociálne médiá, printové formy informačných zdrojov (letáky, zdravotnícke bulletiny, odborné štúdie, korpus slov projektu ARANEA (<http://aranea.juls.savba.sk/aranea/>)), ruské korpusy
- Typológia neologizmov (vrátane okazionalizmov): neosémantizmy, neofrazémy (syntakticky motivované) a neolexémy rôznych komunikačných registrov dvoch najvýraznejších diskurzov, ktoré globálna zdravotná kríza postihla: lekársky a verejný.
- Ekvivalent v ruskom a slovenskom jazyku
- Normatívna a nenormatívna lexika

Cieľom práce je deskribovať, definovať a fixovať nové pomenovania, zachytené v komunikačnom registri a verejnom diskurze (alebo verejnom a lekárskom). Presná špecifikácia tematickej oblasti sa bude cizelovať po konzultácii s uchádzačom.

Konzultantka: **doc. Mgr. Anna Petříková, PhD.**

Rodina v náboženskom diskurze a jej odraz v súčasných elektronických médiách

Zámerom práce je analýza jazykového obrazu rodiny v kontexte náboženského diskurzu a jeho súčasného odrazu v elektronických médiách, ako sú sociálne siete, internetové články a blogy. Práca poskytne hlboký pohľad na to, ako náboženský diskurz ovplyvňuje jazykový obraz rodiny v súčasnom mediálnom prostredí a ako tieto obrazy môžu formovať verejnú diskusiu o rodine a jej hodnotách. Téma práce umožňuje skúmať obraz rodiny v diskurze ľubovoľnej cirkvi.

Literatúra:

ИЦКОВИЧ, Т.В., 2021. *Жанровая система религиозного стиля*. Москва: Флинта.

JANKOSZ, M., 2018. Wpływsytuacji komunikacyjnej na zachowania Jana Pawła II podczas spotkania z młodzieżą na Wzgórzu Lecha w 1979 roku In: *Poznańskie Spotkania Językoznawcze. Dyskurs religijny 3*. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

PETŘÍKOVÁ, A., 2019. *Náboženský diskurz. Rečové strategie a taktiky v homiliích*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.

RONČÁKOVÁ, T., 2009. *Ako cirkev hovorí mediálnym jazykom*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku.

Konzultantka: **doc. Mgr. Anna Petříková, PhD.**

Dynamika a vývoj vzdelávania Žien v Rusku: historické perspektívy a súčasnosť

Cieľom práce je na základe kritickej analýzy dostupných zdrojov a s ohľadom na moderné chápanie problému opísať vývoj vzdelávania žien a aktívnu účasť štátnych orgánov a verejnosti v tomto procese. V práci je potrebné vyčleniť hlavné typy škôl pre ženy, ich vnútornú štruktúru.

Literatúra:

Днепров Э.Д., Усачева Р.Ф. *Среднее женское образование в России*. Москва 2009.

Кацалова, Н. Ф. У истоков женского образования в России / Н. Ф. Кацалова. Текст : непосредственный In: *Проблемы и перспективы развития образования : материалы I Междунар. науч. конф. (г. Пермь, апрель 2011 г.)*. Т. 1. Пермь : Меркурий, 2011. С. 58-61. Dostupné na: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/17/94/> (дата обращения: 15.09.2023).

Косетченкова Е.А. *Становление системы женского образования в России*. Dostupné na: <file:///C:/Users/DELL/Downloads/stanovlenie-sistemy-zhenskogo-obrazovaniya-v-rossii.pdf>

Konzultantka: **doc. PhDr. Darina Antoňáková, CSc.**

Chlieb a pekárenské výrobky ako fenomén ruskej kultúry a zdroj vzniku slovných pomenovaní, ustálených slovných spojení, frazeologických jednotiek a parémii (príslovia a porekadiel).

Cieľom práce bude výskum a charakteristika procesu výroby chleba a pekárenských výrobkov ako aj samotných produktov, ktoré sa najviac používali v ruskej kuchyni. Autor(ka) práce sa zameria na históriu výroby rôznych druhov chleba a na etymologicko-sémanticko-štylistickú charakteristiku názvov pekárenských výrobkov: „chlieb“, „kalač“, „karavaj“, „pirog“, „kulič“, „kurnik“. Chlieb a pekárenské výrobky často vystupujú ako symboly dobra a priateľstva a preto často vystupujú ako komponenty mnohých parémii a frazeologických jednotiek. Vychádzajúc z témy, cieľom rigorózneho práce, okrem historicko-kultúrnej analýzy daného fenoménu bude výskum vzniku lexikálnych jednotiek, ustálených výrazov, frazeologických jednotiek, parémii a terminologických výrazov v komparatívnom rusko-slovenskom pláne.

Konzultant: **doc. Mgr. Martin Blaho, PhD.**

Jazykové formy nenávisti v súčasnom ruskom a slovenskom verejnom diskurze – aktuálny stav, tendencie

Anotácia: Rigorózna práca bude reflektovať jazykové formy nenávisti, nepriateľstva a intolerancie v aktuálnom texte ruských a slovenských médií - v elektronických verziách ruských a slovenských novín. Cieľom práce bude poukázať na špecifiká týchto jazykových konštrukcií v ruskom a slovenskom kultúrnom priestore ako jazykovú reflexiu porušovania noriem v sociálnej oblasti. Ústredným pojmom je kategória „nenávisťných prejavov“ ako forma diskriminačných, negatívnych viet alebo atribútov, ktoré sa používajú vo vzťahu k etnickej skupine, rase, náboženstvu, vyznaniu, vyvolávajú konfliktné situácie a v neposlednom rade propagujú nenávisť a nepriateľstvo voči príslušníkom niektorých sociálnych skupín alebo priamo nabádajú na násilie voči inej skupine.

Študijný odbor: *Filológia*

Študijný program: *Ruský jazyk a kultúra* so zameraním na prekladateľstvo a tlmočníctvo.

METODOLÓGIA PREKLADU A TLMOČENIA

Konzultantka: **Doc. PhDr. Darina Antoňáková, CSc.**

Téma rigorózneho práce:

1. Parémie ruského jazyka so zoonymným symbolickým komponentom (komparatívny rusko-slovenský plán)

Anotácia: Parémie sú univerzálnym javom každého prirodzeného jazyka. V súčasnosti v ruskej paremiológii je už vyriešená otázka vzťahu parémia – príslovie – porekadlo. V teoretickej časti je preto potrebné venovať pozornosť práve týmto pojmom a sústrediť sa aj na zoonymum ako symbol a jeho význam v parémii. Praktická časť predpokladá využitie získaných teoretických vedomostí a vyčlenenie lexikálno-sémantickej skupiny prísloví a porekadiel na základe vymedzeného zoonymu, ich klasifikáciu v sémantickom a štylistickom pláne, určenie ekvivalentov v slovenskom jazyku a zostavenie slovníka prísloví a porekadiel v rusko-slovenskom pláne.

Výskum si vyžaduje prácu s odbornou translatologickou literatúrou z ruského a slovenského prostredia (pojmový aparát), so slovníkmi a štúdium etnografických materiálov. Výskumná práca má všetky predpoklady prispieť k potrebám prekladateľskej praxe.

Téma rigorózneho práce:

2. Sociálne a teritoriálne ohraničená lexika a jej používanie v súčasnej ruskej publicistike (charakteristika, význam, funkcia ako reflexia slovenského recipienta z prekladateľskej perspektívy).

Anotácia: V poslednom desaťročí sa sféra knižnej reči publicistiky obohacuje aj o hovorové, nižšie hovorové, ľudové a ohraničené jazykové jednotky, ktoré sa predtým používali iba na periférii rečovej komunikácie. Základná príčina spočíva v novom ponímaní „jazykovej normy“, ktorá sa chápe nie ako zákaz, ale ako výber variantu v závislosti od cieľa komunikácie. Cieľ práce spočíva v charakteristike, analýze a kritickom zhodnotení funkcie takýchto expresívnych jednotiek v súlade s chápaním cieľa súčasného publicistického funkčného štýlu a možnosti jeho priemetu do iného jazykového média. Analýza bude zahŕňať lexikálnu, gramatickú, sémantickú a štylistickú stránku publicistických textov v komparatívnom rusko-slovenskom et vice versa pláne.

Konzultant: **Mgr. Marek Chovanec, PhD.**

Téma rigorózneho práce:

Obchodnoprávne dokumenty ako prekladateľský problém (v rusko-slovenskom a slovensko-ruskom pláne)

Anotácia: Rigorózna práca je zameraná na charakteristiku teoretických východísk z oblasti odborného prekladu právnych textov (z oblasti obchodného práva), ich jazykových osobitostí, ako aj osobitostí ich prekladu. Autor práce demonštruje teoretické poznatky na analýze textu, opise procesu prekladu, zdôvodnení použitých prekladateľských riešení konkrétnych problémov a sumarizácii špecifik daného druhu prekladu.

Konzultantka: **doc. Mgr. Nikoleta Mertová, PhD.**

Téma rigorózneho práce:

Preklad vybranej lekárskej dokumentácie ako prekladateľský problém (slovenský a ruský jazyk)

Anotácia: Koniec dvadsiateho a začiatok dvadsiateho prvého storočia je výrazne poznamenaný akcelerujúcim záujmom o kognitívne ukotvené komparatívne výskumy, čo evidentne ovplyvnilo aj sféru „terminovedy“ a terminológie zároveň. Z pozície neutíchajúceho záujmu translatológov a filológov o komparatívny, kognitívne orientovaný výskum tak v slovanskom, ako aj medzinárodnom meradle vzniká množstvo parciálnych výskumných štúdií, zameraných na problematiku petrifikácie statusu (kognitívnej) terminológie, a v rámci toho aj na riešenie konkrétnych translatologických problémov lekárskej terminológie.

Súčasnosť významne poznamenaná globalizačnými tendenciami, akcelerujúcim záujmom o vycizelovanú profesionálnu orientáciu (nielen) prekladateľa a tlmočníka v jednotlivých sférach exaktných a humanitných vied, informačným a komunikačným boomom a čoraz naliehavejšou potrebou terminologického ustálenia (systematizácie termínov, terminológie a terminologických mikro- a makrosystémov) sa neustále stretáva s požiadavkou striktnnej špecializácie odborníka v jednom až dvoch odboroch. Orientabilita a sémantická interoperabilita v istých špecifických sférach je potrebná o to viac, že veda už nie je abstrahovaná od každodenného života nositeľa jazyka, ale preniká do najbežnejších sfér spoločenského a komunitného života (časopisy o zdraví a zdravom životnom štýle; mediálne známe reality show o zmene výzoru; komplikované farmakologické inštrukcie a receptúry, diagnostické názvy či názvy nových terapeutických metód, s ktorými sa bežný recipient stretáva pri kontakte s predstaviteľmi rôznych lekárskech, fyzioterapeutických a farmaceutických zariadení atď.).

Lekárska terminológia pozostáva z dvoch fundamentálnych vrstiev – anatomickej nomenklatúry a klinickej lekárskej terminológie. V ordinárnej lekárskej dokumentácii sa stretávame s prienikom oboch týchto terminologických subsystémov a čoraz väčšou potrebou bezprecedentného a bezchybného zvládnutia prekladu jednotlivých termínov do ruského a slovenského jazyka (a vice versa). Rigorózna práca, zamýšľaná v týchto intenciách, má vychádzať z praxe prekladateľa, ktorý danú problematiku už riešil (preklad analýz posudkov patologicko-anatomickeho nálezu, lekárske nálezy, chorobopisy etc.), resp. sa s ňou kontaktoval alebo sa chce v danej oblasti špecializovať. Výstup v podobe rigorózneho práce má priniesť prehľad danej problematiky, aktuálne výskumy (parciálne) a predovšetkým vlastný praktický prínos a závery (návrh prekladu v súlade s požiadavkami klinickej a anatomickej terminológie i Nomina Anatomica príslušného jazyka).

Konzultantka: **doc. Mgr. Anna Petriková, PhD.**

Apoštolský list ako dokument Katolíckej cirkvi v aspekte prekladu do ruštiny

Cieľom práce je analýza preložených dokumentov Katolíckej cirkvi, najmä Apoštolských listov Otca Františka. V práci sa popisujú osobitosti príznačné pre tento žáner, v ktorom sa prelínajú prvky náboženského a vedeckého štýlu. Na materiáli ruského jazyka sa charakterizujú špecifiká žánru Apoštolského listu, znaky rôznych jazykových úrovní (lexikálne, gramatické atď.). Texty sa skúmajú v kontexte prekladateľských stratégií asimilácie a odcudzenia. V prekladoch sa objavujú ekvivalenty, ktoré sú nositeľmi "chuzhogo" v modernej ruštine, ale aj funkčné ekvivalenty používané na označenie podobných skutočností v Pravoslávnej cirkvi. Špecifickosť jazyka katolíkov, zaznamenaná v preložených textoch, by sa mala odrážať v jazykovom vedomí náboženskej osoby, ktorá sa prejavuje ako na lexikálnej úrovni, tak aj na úrovni vnímania obsahu náboženského textu.

Literatúra

ИЦКОВИЧ, Т.В., 2021. *Жанровая система религиозного стиля*. Москва: Флинта.

JANKOSZ, M., 2018. Wpływsytuacjikomunikacyjnej na zachowania Jana Pawła II podczasspotkania z młodzieżą na WzgórzuLecha w 1979 roku In:

Poznańskie Spotkania Językoznawcze. Dyskurs religijny 3. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

PETRÍKOVÁ, A., 2019. *Náboženský diskurz. Rečové strategie a taktiky v homiliách.* Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.

RONČÁKOVÁ, T., 2009. *Ako cirkev hovorí mediálnym jazykom.* Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku.

Konzultant: **doc. Mgr. Martin Blaho, PhD.**

Exotizmy – rusizmy v mediálnom a politickom diskurze na Slovensku – pôvodná forma verzus variácie prekladu do slovenčiny

Anotácia: Skúmanie a analýza konkrétnych jazykových jednotiek, ktoré sú späté s rôznorodými zmenami a vplyvmi v čase, ktoré často zohrávajú dôležitú úlohu v pôsobení na ich sémantiku, za ktorou sa ukrýva sféra lexiky odrážajúca politické, sociálne, ekonomické a kultúrne zmeny vo vývoji konkrétneho štátu sú nevyhnutnými východiskami vo vzťahu ku komplexnému poznaniu inej kultúry. Ukazuje sa, že je nevyhnutné fixovať tieto zmeny, uskutočňovať klasifikáciu takýchto jednotiek jazyka z pozície zmien v ich sémantike a ich fungovania v súčasných zdrojových textoch, identifikovať bezekvivalentné a fónové (kontextuálne) jednotky, ktoré vyžadujú komentovanie, ankety a experimenty, ktoré sú založené na vlastnej skúsenosti autorov. V procese prekladu vyššie uvedených jazykových jednotiek do cudzieho jazyka, je potrebné v prvom rade systematicky analyzovať jednotlivé slová, slovné spojenia a frázy a text vnímať ako celok.